

**UNIVERSITAT
JAUME·I**

TREBALL FINAL DE GRAU EN MESTRE D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

L'actualització dels jocs tradicionals: una proposta d'intervenció pràctica.

Nom de l'alumne: **Ramir Monfort Puig**

Nom del tutor: **Israel Villarrasa Sapiña**

Àrea de Coneixement: **Didàctica de l'Expressió Corporal**

Curs acadèmic: **2021/2022**

DEDICATÒRIA I AGRAÏMENTS

Redactar aquest apartat, tot i que és a l'inici del Treball Final de Grau (TFG), significa que hem arribat al final del camí. Ha estat un camí llarg, però enriquidor, perquè en tot moment he estat acompanyat de persones que m'han ajudat i animat. Sense elles aquest treball no hauria estat possible. És per això que vull donar les gràcies a totes les persones que han format part d'aquest TFG i han fet d'ell una realitat i dedicar-li-ho, aquest treball també és vostre.

A Álvaro Martí, sens dubte, el meu gran mestre. Les seues mesurades i sàvies paraules sempre m'han arribat en el moment clau per aportar-me coneixement i, sobretot, motivació i, sens dubte, a tots els seus alumnes, ja que sense el seu temps, la seua dedicació i les seues ganes de millorar, no hauria estat possible dur a terme la meua intervenció.

A Carlos Capella i Israel Villarasa, els meus tutors de TFG, que han sabut adaptar-se sempre al meu ritme de treball i aportar-me tot el necessari per a motivar-me i tenir ganes de continuar. Gràcies per les vostres correccions, respostes immediates i confiança depositada en mi en tot moment.

A Joan Ortí i Pep Casanova, ja que m'han aportat informació, coneixement i molta il·lusió sobre els jocs tradicionals.

Als meus amics incondicionals, Luis i Vicent, pels seus ànims i per escoltar-me i oferir-me moments imprescindibles d'esbarjo per a seguir endavant.

A la meua família, als meus pares, Evaristo i Adela, i a la meua germana, Aurora; és un goig tindre la sort de sentir-los tan a la vora. I en especial a Loyola, perquè n'ha hagut de suportar tot el camí: des dels primers dies, amb tota la incertesa, fins al darrer moment, amb nervis, algun dubte i també eufòria i alegria en acabar i presentar-lo; a ella, gràcies per permetre'm gaudir del temps i l'espai necessaris en tot moment, per la seua comprensió i estima.

A tots i totes, **MOLTES GRÀCIES!**

RESUM

En el present treball de fi de grau (TFG) es pretén dissenyar una actualització dels jocs tradicionals a causa dels canvis que ha experimentat la societat en els darrers anys. Per aconseguir-ho, el que es farà és elaborar una proposta d'intervenció pràctica en forma d'Unitat Didàctica en la qual els jocs tradicionals seran l'element principal, fent d'aquests una font d'aprenentatge per a l'alumnat de 4t curs d'Educació Primària. Aquesta proposta estarà enfocada principalment per a l'assignatura d'Educació Física, però també tractarà altres elements transversals, com els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), el treball en equip, la igualtat de gènere o el patrimoni cultural; aconseguint així, crear i implementar un recurs didàctic a partir d'un element que forma part de la cultura popular.

Utilitzant una metodologia activa, en que els xiquets i les xiquetes seran el centre del seu aprenentatge, el docent també agafarà un paper important en aquesta proposta, convertint-se en mediador d'aquest procés, permetent establir a l'alumnat relacions entre els coneixements i experiències prèvies i els nous continguts.

D'aquesta manera, es conscienciarà a l'alumnat que aquest tipus de jocs constitueixen un instrument d'aprenentatge molt important en l'etapa d'Educació Primària, ja que afavoreixen el seu adequat desenvolupament físic, social i cultural.

PARAULES CLAU: actualització, jocs tradicionals, unitat didàctica, cultura popular, metodologia activa i instrument d'aprenentatge.

ABSTRACT

This final degree project aims to design an update of traditional games due to the changes that society has undergone in recent years. To achieve this, what will be done is to elaborate a proposal of practical intervention in the form of a Didactic Unit in which the traditional games will be the main element, making them a source of learning for the students of 4th course of Primary Education. This proposal will be focused mainly about Physical Education, but will also deal with other transversal elements, such as the Sustainable Development Goals, teamwork, gender equality or cultural heritage; thus achieving, creating, and implementing a didactic resource from an element that is part of popular culture.

Using an active methodology, in which boys and girls will be the center of their learning, the teacher will also take an important role in this proposal, becoming a mediator of this process, allowing to establish to the student's relations between the previous knowledge and experiences and the new contents.

In this way, students will be made aware that this type of games constitute a very important learning instrument in the primary education stage, since they favor their adequate physical, social, and cultural development.

KEYWORDS: update, traditional games, didactic unit, popular culture, active methodology and learning instrument.

Índex

1. Introducció	1
1.1. Marc legislatiu	3
1.2. Marc teòric	7
1.2.1. Definició de joc tradicional	7
1.2.2. Classificació dels jocs tradicionals	9
1.2.3. Característiques dels jocs tradicionals	11
2. Proposta d'intervenció pràctica	12
2.1. Contextualització	12
2.2. Elements curriculars	12
2.2.1. Competències	12
2.2.2. Objectius d'etapa	13
2.2.3. Continguts	14
2.2.4. Criteris d'avaluació	14
2.3. Metodologia	14
2.4. Unitat didàctica: Juguem com els nostres avis i àvies	14
3. Exposició dels resultats de la proposta d'intervenció pràctica	15
4. Proposta d'actualització dels jocs tradicionals	17
5. Conclusions	19
6. Bibliografia i legislació	21
7. Annexos	24

1. Introducció

El present treball de fi de grau (TFG) pretén abordar l'actualització dels jocs tradicionals a l'escola amb una proposta d'intervenció pràctica l'objectiu de la qual consisteix en dinamitzar aquests jocs mitjançant una sèrie de modificacions respecte al material a utilitzar, la formació de grups i la introducció de variants, per a d'aquesta manera treballar de forma significativa els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) dins de cada sessió de la Unitat Didàctica (d'ara endavant, UD) "Juguem com els nostres avis i àvies" en xiquets i xiquetes de 4t curs d'Educació Primària.

La motivació personal i professional per a realitzar aquest TFG va més enllà de la investigació i no es vol fer un treball que es quede a un calaix, es pretén redactar un treball que continue viu després de la seua elaboració, presentació i posterior defensa. Per aquest motiu, s'ha decidit que la modalitat del treball siga professionalitzador, ja que es considera que pot aportar-hi molts coneixements i utilitat al centre on s'estan realitzant les últimes pràctiques formatives abans de finalitzar la formació inicial com a mestre d'Educació Primària. La proposta dissenyada es durà a la pràctica per a extreure els resultats més rellevants després de la seua implementació, i posteriorment, es redactaran les conclusions a les que s'han arribat després de la seua aplicació.

L'elecció d'aquest treball de fi de grau dins de l'àrea de coneixement de Didàctica de l'Expressió Corporal es fonamenta en dos motius concrets.

El primer i principal és perquè durant la infantesa, els xiquets i les xiquetes es crien jugant. Els jocs tradicionals formen part de la cultura popular, per això, es considera que cal conèixer, practicar i valorar més si escau aquests jocs en l'àmbit educatiu, ja que constitueixen un instrument d'aprenentatge molt important en l'etapa d'Educació Primària, que afavoreix el desenvolupament de les capacitats de l'alumnat i permet l'enriquiment del procés d'ensenyament-aprenentatge, ja que els jocs tradicionals representen una part social i cultural importantíssima de la societat actual.

El segon motiu sobre perquè s'ha escollit aquesta proposta d'actualització dels jocs tradicionals en forma d'aplicació pràctica, ve donat perquè es considera que aquests han anat passant de generació en generació, bàsicament per transmissió oral, la qual cosa implica que han arrelat en la societat, però l'aplicació pràctica d'alguns d'aquests jocs ha quedat antiquada o simplement desactualitzada per a les noves generacions. Segons Monjo (1999), actualment hi ha una cultura massificadora imposada pels mitjans de comunicació, que va desplaçant a poc a poc la saviesa tradicional i autòctona. Igualment, Ortí (2009) assenyala que: *"El joc tradicional ha de ser protegit per evitar la seua desaparició en benefici d'altres formes lúdiques més "modernes" o més populars"*. De la mateixa manera, Ortí (2012) recalca que els fonaments lúdics dels nostres pobles s'estan perdent com a conseqüència de l'evolució de les societats i del progrés tecnològic, la qual cosa fa que les formes jugades i els jocs estiguen en un període de decadència que pot comportar-ne la desaparició.

En la línia de Monjo (1999) i Ortí (2009 i 2012), Gómez (2013) remarca que:

"Ara els carrers ja no són el que eren; l'estil de vida ha sigut capgirat per les tecnologies, tan noves com velles; el trasllat de la gent del poble a la ciutat; els nous conceptes econòmics, i altres qüestions, han fet que el joc tradicional haja perdut participants" (p.50).

Així mateix, (Pu et al. 2021), agreguen un nou motiu de "substitut esportiu" considerant el fet que molts fanàtics poden optar per consumir contingut de videojocs, en particular els esports electrònics (la gamificació), com a reemplaçament dels jocs tradicionals.

En la línia de Monjo (1999), Ortí (2009 i 2012), Gómez (2013) i Pu et al. (2021), Sempere i Torres (2013) assenyalen que:

“El joc s’ha convertit en individual, tancats a casa i amb la presència d’aparells electrònics. El joc tradicional ha passat a millor vida. Tret del pati escolar, on encara poden aparèixer alguns jocs més espontanis, la possibilitat de joc, en el sentit que estem proposant, és molt escassa, ja que als patis escolars els jocs relacionats amb l’esport –el futbol, especialment– són els que acaben apoderant-s’hi i ocupant l’espai disponible” (p.10).

Per aquests motius, es pot afirmar que la seua pràctica ha disminuït progressivament fins que avui en dia, els xiquets i les xiquetes opten per altres formes d’oci i una tendència al sedentarisme i al joc audiovisual, motius que fan que esta coneixença haja anat retrocedint no sols en l’alumnat d’Educació Primària, sinó en tota la societat.

Segons Garcia et al. (1998):

“L’escola és el millor lloc per a recuperar els jocs tradicionals” i “per a què el mestre esculla en funció de les seues necessitats el joc o jocs que millor s’adapten a les característiques i habilitats que vullga desenvolupar, i oriente als xiquets, ajudant-los a entendre el procés que es produeix dins d’un determinat joc, i adaptant-lo a la realitat de la seua aula i a les característiques del seu alumnat” (p.13).

En la mateixa línia, Espuny (2011) assenyala que:

“S’ha evidenciat la importància de posar a l’abast dels docents i futurs docents accions de formació explícita sobre jocs tradicionals, tant pel que fa al coneixement de la pròpia dinàmica dels jocs —com jugar-hi— com pel que fa a quin aprofitament educatiu se’n pot treure —per què jugar-hi” (p.13).

Amb aquestes cites com a eix vertebrador, el que es busca amb l’aplicació d’aquesta proposta pràctica és, en primer lloc, promoure l’aplicació d’alguns jocs tradicionals per part dels escolars de 4t curs d’Educació Primària en forma d’UD (vegeu annex 1) amb el disseny previ i posterior implementació d’una proposta d’actualització en forma de modificacions pel que respecta al material, formació de grups i introducció de variants per a intentar que aquests jocs siguin motriument més atractius, accessibles, igualitaris i motivadors per a l’alumnat de 4t curs en particular i per a la resta de cursos d’Educació Primària en general, ja que Ortí (2012) recorda que el joc, com a element humà de primera magnitud que és, evoluciona, es modifica i s’adapta segons els participants. Per aquest motiu, es considera que és necessari dissenyar una actualització dels jocs tradicionals a causa dels canvis que ha experimentat la societat en els darrers anys, doncs ells i elles seran, sens dubte, els continuadors i continuadores d’una tradició que forma part de la cultura i de la identitat de la societat, ja que des d’edats primerenques els jocs tradicionals són una ferramenta bàsica d’aprenentatge en la infància i una de les primeres eines de què disposen per

descobrir-se a si mateixa i a l'entorn que els envolta, i posteriorment, extreure els resultats de la proposta d'intervenció pràctica i sintetitzar els aspectes més rellevants que s'haguen produït després de la implementació de la UD.

Per tot això, es considera que el context escolar ha d'afavorir situacions de joc, dins les quals s'inclouen els anomenats jocs tradicionals, com un mitjà per acostar a l'alumnat al coneixement de les formes d'esbarjo dels seus avantpassats, així com al desenvolupament de les seues capacitats, contribuint d'aquesta manera, al seu adequat desenvolupament físic, social i cultural (vegeu Figura 1).

Figura 1. Flying, de Rod Waddington

Font: Imatge recuperada del banc d'imatges Flickr amb llicència Creative Commons.

1.1. **Marc legislatiu**

La normativa de l'àmbit educatiu de l'estat espanyol i la Comunitat Valenciana ja ens dona una idea de la importància que té l'Educació Física en la formació integral de l'alumnat. Segons la Llei Orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació (LOMLOE), en el seu article 17, assenyala que l'Educació Primària contribuirà a desenvolupar en els xiquets i les xiquetes les capacitats que els permeten *“valorar la higiene i la salut, acceptar el propi cos i el dels altres, respectar les diferències i utilitzar l'educació física, l'esport i l'alimentació com a mitjans per a afavorir el desenvolupament personal i social”* (p.17).

De forma similar, el Reial Decret 126/2014, de 28 de febrer, pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'Educació Primària, exposa que *“l'assignatura d'Educació Física té com a finalitat principal desenvolupar en les persones la seua competència motriu, entesa com a la integració dels coneixements, els procediments, les actituds i els sentiments vinculats a la conducta motora fonamentalment”* (p.47). A més de les activitats pràctiques, remarca que és necessari l'anàlisi crític que promoga actituds i valors en referència al cos, al moviment i a la relació amb l'entorn. Aquest Reial Decret estructura al voltant de cinc situacions motrius els elements curriculars de la programació de l'assignatura d'Educació Física: a) Accions motrius individuals en entorns estables; b) Accions motrius en situacions d'oposició; c) Accions motrius en situacions de cooperació, amb o sense oposició; d) Accions motrius en situacions d'adaptació a l'entorn físic, i e) Accions motrius en situacions d'índole artística o d'expressió.

En gran mesura, els jocs tradicionals formarien part del tercer tipus de situacions motrius (c), ja que majoritàriament es produeixen relacions de cooperació i col·laboració amb altres participants en entorns estables per a aconseguir un objectiu. A més a més, el Reial Decret 126/2014 argumenta que a través dels jocs tradicionals es treballen les següents capacitats: l'atenció selectiva, la

interpretació de les accions de la resta dels participants, la previsió i l'anticipació de les pròpies accions atenent a les estratègies col·lectives, el respecte a les normes, la capacitat d'estructuració espai-temps, la resolució de problemes i el treball en grup; a més de la pressió que pot suposar el grau d'oposició d'adversaris en el cas de que hi haja.

En la mateixa línia, el Decret 108/2014, de 4 de juliol, del Consell, pel qual estableix el currículum i desplega l'ordenació general de l'Educació Primària a la Comunitat Valenciana estableix que els continguts de l'àrea de l'Educació Física tenen una estructura cíclica i acumulativa al llarg de l'etapa, ja que és necessari que siguin apressos i consolidats al llarg de tota l'escolarització. Aquests continguts estan dividits en cinc blocs: Bloc 1: Coneixement i autonomia personal; Bloc 2: Habilitats motrius, coordinació i equilibri; Bloc 3: Expressió motriu i comunicació; Bloc 4: Activitat física i salut; i Bloc 5: Jocs i activitats esportives. Aquest últim bloc contribueix a la competència de consciència i expressions culturals, valorant les manifestacions culturals com són l'esport, els jocs tradicionals propis de la comunitat i les activitats expressives.

En aquest sentit, segons Lavega (2006):

“Tota labor pedagògica que introdueixi els jocs tradicionals, amb rigor, sensibilitat i coherència en el seu context sociocultural, es trobarà en condicions òptimes per originar experiències inoblidables per aconseguir que els seus protagonistes creixin i es socialitzin mitjançant aprenentatges lúdics contextualitzats” (p.69).

Així doncs, el joc tradicional es pot considerar com un instrument pedagògic amb un caràcter motivador inesgotable i una àmplia capacitat per a potenciar actituds i valors positius. Després de la revisió legislativa realitzada, s'interpreta que una utilització adequada d'aquests jocs, pot contribuir a que l'alumne/a pugua relacionar-se amb els altres, desenvolupar la capacitat de col·laboració, el treball en equip cooperatiu, la resolució de conflictes mitjançant el diàleg, el compliment de les regles establides i el respecte entre iguals.

En aquest sentit, Espuny (2011), assenyala que:

“Les diferents aportacions de professionals de l'educació ens han demostrat el potencial del joc tradicional com a eina d'integració de joves nouvinguts, com a recurs per donar a conèixer als nens el patrimoni cultural proper —històric, arquitectònic, festiu, musical, etc.—, com a mètode per apropar els alumnes a la identitat cultural pròpia, com una via de mediació de conflictes en l'àmbit escolar, etc” (p.36).

Per tant, la proposta d'intervenció pràctica de l'actualització dels jocs tradicionals a l'assignatura d'Educació Física implica un desenvolupament de la interdependència positiva, de la iniciativa individual i dels hàbits d'esforç dels xiquets i les xiquetes. També cal destacar que la programació d'aquests ha de ser variada i equilibrada, i ha de reflectir les manifestacions culturals de la societat on vivim amb plantejaments didàctics que permeten que l'alumnat progresse en la competència motriu (Pérez i Valencia 2020).

En relació amb la seua didàctica, Ortí i Casanova (2019) recalquen que:

“Les metodologies actives, juntament amb el joc tradicional, poden contribuir al desenvolupament de competències clau com la comunicació lingüística, la social i cívica, el sentit d’iniciativa i esperit emprenedor, i la consciència i expressions culturals. Així mateix poden contribuir a desenvolupar competències de l’EF com la de gaudir de la pràctica d’activitats fisicorecreatives i la de planificar i organitzar activitats en grup amb la finalitat d’ocupar temps lliure” (p.64).

Per tant, es destaca que per a la pràctica docent en relació als jocs tradicionals, són especialment adequades les metodologies actives, i que en el disseny de la UD “Juguem com els nostres avis i àvies” (vegeu annex 1), cal utilitzar-les per a tractar adequadament la diversitat de l’alumnat i fomentar en ells i elles el desenvolupament d’un aprenentatge competencial.

En aquest Decret 108/2014 s’estableixen els continguts i criteris d’avaluació per a cada nivell educatiu i bloc. En el segon punt del present treball de fi de grau, anomenat proposta d’intervenció pràctica, es destaquen els elements curriculars que fan referència a 4t curs d’Educació Primària (vegeu apartat 2.2) per ser el curs escollit per a portar a terme la implementació, que estan en relació amb els jocs tradicionals i que apareixen en el bloc 5 del currículum “Jocs i activitats esportives”.

La necessitat de la implementació dels jocs tradicionals a l’Educació Primària a través d’una proposta d’intervenció pràctica radica en els postulats de l’Organització de les Nacions Unides (ONU) per a la Educació, la Ciència i la Cultura, recuperats i citats per Joan Ortí Ferreres en l’edició número XII de les Jornades del CEM, celebrades els dies 1, 2 i 3 d’octubre de l’any 2010 a Rosell (Castelló). Aquesta institució, en la seva 172a reunió celebrada l’11 d’agost de 2005 a París, adoptà una posició ferma en defensa de les manifestacions lúdiques de caràcter tradicional dels pobles. Entre les conclusions de la reunió, es destaca que van considerar els jocs i esports tradicionals com un element important del patrimoni cultural que convé protegir i promoure per tal de millorar la qualitat de l’educació física i l’esport dels sistemes educatius. Per aquest fet, van aprovar la Carta Internacional dels Jocs i Esports tradicionals. Alguns dels articles i postulats que estableix aquesta Carta en defensa dels Jocs i Esports tradicionals són: Art. 1. Contribució dels jocs i esports tradicionals a “l’Esport per tothom”; Art. 2. Patrimoni mundial de jocs i esports tradicionals; Art. 3. Valors socials i culturals dels jocs i esports tradicionals; Art. 4. Riscos associats a la preservació i la pràctica dels jocs i esports tradicionals; Art. 5. Objectius i mesures de preservació i promoció dels jocs i esports tradicionals; Art. 6. Els jocs i esports tradicionals com a patrimoni de la cultura de l’esport; Art. 7. Cooperació nacional i internacional. Així mateix, l’Associació Europea dels Jocs i Esports Tradicionals (AEJST), la UNESCO i el Parlament Europeu també han aprovat diverses mesures per promocionar i recuperar el joc i l’esport tradicional.

En relació amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (d’ara endavant, ODS) (vegeu Figura 2), es pensa que abordant la proposta d’intervenció pràctica sobre l’actualització dels jocs tradicionals es poden abordar 4 dels 17 objectius que s’especifiquen des del Ministeri de Drets Socials i Agenda 2030. Concretament, els Objectius de Desenvolupament Sostenible que es treballaran i pretendran abordar mitjançant aquest treball de fi de grau són: 3. Salut i benestar (vegeu

Figura 2 requadre núm.3); *“Per aconseguir el desenvolupament sostenible és fonamental garantir una vida saludable i promoure el benestar per a tothom a qualsevol edat”*; 4. Educació de qualitat (vegeu Figura 2 requadre núm.4); *“L'educació és la base per a millorar les nostres vides i el desenvolupament sostenible. A més de millorar la qualitat de vida de les persones, l'accés a l'educació inclusiva i equitativa pot contribuir a proporcionar a les poblacions locals les eines necessàries per a desenvolupar solucions innovadores als problemes més grans del món”*; 5. Igualtat de gènere (vegeu Figura 2 requadre núm.5); *“La igualtat entre els gèneres no és només un dret humà fonamental, sinó la base necessària per aconseguir un món pacífic, pròsper i sostenible*; i 13. Acció pel clima (vegeu Figura 2 requadre núm.13); *“El canvi climàtic és un repte global que no respecta les fronteres nacionals. És un problema que requereix que la comunitat internacional treballi de forma coordinada i precisa perquè els països avancen cap a una economia baixa en carboni”*.

En aquesta línia, Lavega (2005 citat en Lavega, P. i Lagardera, F. 2006) recalca que:

“En l'àmbit de la motricitat els jocs tradicionals constitueixen una família singular, portadora d'escenaris lúdics construïts des de la varietat, l'originalitat i la proximitat a trets culturals de caràcter local. Es tracta de manifestacions que activen valors, missatges i símbols carregats de significació i de sentit per a la societat del segle XXI; el diàleg intergeneracional, el respecte als altres o la relació sostenible amb el medi ambient... en són alguns bons exemples” (p.69).

Igualment, (Ortí, 2003) destaca que:

“Les temàtiques transversals que podem desenvolupar mitjançant aquests continguts són fonamentals: l'educació per a la igualtat d'oportunitats, l'educació per a la salut (especialment amb jocs que poden suposar un risc per a l'alumnat) i l'educació del consumidor, pel fet que molts dels jocs utilitzen material no convencional, és a dir, material que no ha sigut dissenyat per a ser utilitzat en activitats físiques però que pot ser utilitzat per a aquestes. Per tant, l'educació ambiental i l'educació del consumidor també poden treballar-se mitjançant el joc tradicional” (p.38).

Així mateix, a més de les temàtiques transversals que cita Ortí (2013), es tractaran de treballar també durant la implementació de la UD l'educació per a la pau a través de la convivència, respecte, diàleg, solidaritat i participació; i l'educació moral i cívica amb actituds d'autoestima, respecte, solidaritat i cooperació; acceptació de les diferències.

D'aquesta manera, amb la fomentació dels jocs tradicionals per part de la comunitat educativa, es tractarà de conscienciar tant a l'alumnat com a la població en general, del fet que coneixent, practicant i valorant més si escau aquests jocs en l'àmbit educatiu, s'afavoreix a la consecució d'alguns dels objectius que es persegueixen com a part d'una nova agenda de desenvolupament

sostenible per a no deixar a ningú al darrere. Aquests objectius es centren en la igualtat entre les persones, la protecció del planeta i assegurar la seua prosperitat.

Com es pot comprovar en la legislació vigent, els jocs tradicionals tenen al nostre currículum una entitat pròpia. Per tant, es considera que els i les docents els han de conèixer i saber adaptar-los per a motivar a que l'alumnat jugue i gaudisca dels jocs de sempre, els de tota la vida, els que es jugaven als carrers, places i placetes dels pobles i les ciutats.

En definitiva, es considera que s'ha d'augmentar la seua competència envers l'aprofitament del temps lliure, la creació de recursos didàctics i la cooperació i el treball en grup.

Figura 2. Objectius de desenvolupament sostenible

Font: Imatge recuperada del banc d'imatges de Google amb llicència Creative Commons.

1.2. Marc teòric

1.2.1. Definició de joc tradicional

L'Acadèmia Valenciana de la Llengua en el Diccionari Normatiu Valencià (DNV) defineix joc com *“una activitat recreativa sotmesa a determinades regles, en la qual intervenen les qualitats físiques o intel·lectuals, l'habilitat o l'atzar”*.

A continuació, es destaquen algunes definicions de joc tradicional, popular o autòcton per tal d'emmarcar la nomenclatura a utilitzar en aquest treball de fi de grau.

a) Tradicional, segons el DNV, és *“fundat sobre la tradició”*. I tradició ho defineix com:

1) *“Costum, ús o norma que es manté de generació en generació”*. 2) *“Transmissió, normalment oral, de fets històrics, de coneixements, de creences o de costums, feta de generació en generació”*.

De forma similar, Lavega i Olaso (2007) ressalten que per a parlar d'un joc tradicional s'ha de fer referència a aquella pràctica lúdica, que a part de ser usual i de ser o haver sigut popular, es repeteix i es transmet de forma generacional.

b) Popular, segons el DNV, es pot definir com: 1) *“Fet pel poble”*. 2) *“Que té qualitats adequades per al poble”*. 3) *“Que té l'acceptació general de la gent, del públic”*.

En aquest cas, Lavega i Olaso (2007) afirmen que un joc popular representaria aquella pràctica lúdica que és molt coneguda o està molt estesa en una comunitat.

Els jocs populars son manifestacions lúdiques de totes les cultures. La majoria dels jocs tradicionals son jocs populars que es va aconseguir transmetre a futures generacions (Hernández et al. 2003).

c) Autòcton, terminològicament es defineix com: 1) *“Originari del lloc on habita”*; 2) *“Que és originari d'un país o d'una zona”*.

És a dir, pretendre l'existència d'un joc o esport autòcton implica un concepte d'exclusivitat, d'aïllament, d'impossibilitat d'incorporació d'elements foranis (Lavega i Olasso, 2007).

Lavega (2000) considera el terme de joc autòcton inexacte i poc rigorós, ja que en general es desconeix l'origen i la procedència exacta dels jocs.

Per tant, s'entén com a jocs tradicionals, populars i autòctons aquells practicats pels ciutadans d'una zona, aquells propis d'un territori que han sigut transmesos de generació en generació.

En aquest treball de fi de grau, s'utilitza la denominació de "joc tradicional", ja que la majoria d'autors i investigadors d'aquest àmbit, tant nacionals com internacionals, es decanten per aquesta terminologia (Hernández J., Castro U. i Navarro V. (2003); Lavega, P. i Lagardera, F. (2006); Ortí Ferreres, J. (2010) i Espuny Arasa, E. (2011) entre d'altres. A continuació, es citaran algunes de les definicions de jocs tradicionals de diferents autors.

Segons Martínez (2000), els jocs tradicionals són els jocs de sempre, els dels nostres pares i avis. Els classifica en dos tipus: els jocs amb us de diferents materials prefabricats (e.g., birles) i els jocs sense material (e.g., fet i amagar).

Segons Lavega (2006), el joc tradicional es pot definir com pràctiques lúdiques les regles de les quals s'han après generalment mitjançant la transmissió oral. És a dir, s'han transmès mitjançant la paraula, l'observació i sobretot sobre la pròpia acció motriu de jugar. D'aquesta manera, aquestes pràctiques constitueixen un extraordinari llegat d'aprenentatges, usos i costums socials i culturals.

Segons Ortí (2013):

"El joc tradicional és una tipologia de joc que ha format part de la cultura dels pobles. Des de sempre s'ha practicat i desenvolupat en un territori i, de tant en tant, s'ha expandit i evolucionat quan ha entrat en contacte amb altres territoris i cultures" (p.53).

Segons Àngel Gómez (2013), director de l'Escola Autònoma de Jocs Tradicionals de la FJET-CV: *"Els jocs tradicionals són la cultura lúdica del poble transmesa de generació en generació. Quan un joc ja no és al carrer mor, i amb ell, també mor el poble. Els jocs de carrer han servit per a mantenir la llengua del poble"* (p.62).

Segons Trilles, especialista en jocs de l'Institut Municipal d'Etnografia i Cultura Popular de Castelló (2013):

"Dins del món del joc trobem una tipologia de joc que té un marcat caràcter cultural i que rep el nom de joc tradicional. Aquests jocs formen part de la cultura immaterial que hem heretat de les generacions anteriors, fonamentalment, mitjançant la tradició oral" (p.61).

(Cortiella et al. 2010) consideren que *"quan parlem de jocs tradicionals ens referim a aquells jocs transmesos de manera espontània de generació en generació que formen part de la memòria col·lectiva"*.

Ortí (2010) arreplega en la seua tesi doctoral, que en ocasions, el joc tradicional evoluciona cap a l'esport tradicional degut a una sèrie de factors socials que fan que el joc s'institucionalitze, afegint normes i regles, definint un espai o terreny de joc, un material, etc. Per exemple, les diverses modalitats del joc de la pilota valenciana.

Resumint les anteriors definicions dels diversos autors, es conclou que els jocs tradicionals són jocs que provenen de la tradició popular i s'han conservat en el temps, passant de generació en generació. Han nascut als pobles, al carrer i han arrelat en la base de la convivència i les relacions humanes. Són un element important i integral de la cultura popular, que forma part de la societat actual.

1.2.2. Classificació dels jocs tradicionals

Una vegada definits els conceptes clau i abans de presentar la classificació d'Ortí (2010) dels jocs tradicionals partint de la taxonomia de Lavega i Olaso (1999, p.7-8), i d'una pròpia (Ortí,2003), per considerar-se la més actual després de la revisió bibliogràfica realitzada (vegeu Taula 3), es considera rellevant citar algunes classificacions dels tipus de jocs atenent a diferents criteris (vegeu Taula 1 i Taula 2).

Segons (Parlebas, 2003): *“la classificació no hauria de reduir-se a un simple catàleg, sinó a una manera de posar ordre en l'àmbit d'estudi o d'aplicació sobre el que es vulgui intervenir”*.

Per tant, es pot afirmar que no hi ha una classificació única dels jocs, i en conseqüència aquestes categoritzacions s'han d'utilitzar com una base d'orientació i d'ajuda per als i les docents.

Taula 1. *Classificació de jocs en dotze categories de Monjo (1999)*

Jocs d'acaçar
Jocs de boletes
Jocs de botar la corda (o saltar a corda)
Jocs de botar (o saltar)
Jocs de cartes
Jocs d'endevinar
Jocs de faldó (d'acariciar, de balanceig, de caminar, de picoretetes...)
Jocs de força
Jocs d'entreteniment
Jocs de pilota
Jocs de rogle
Jocs d'habilitat

Font: Monjo E.A. (1999). Jocs populars valencians de la Marina Alta. Alacant: Col·lecció Tradició.

Taula 2. *Classificació dels tipus de jocs atenent a cinc criteris de Cortiella et al.(2010)*

a) Segons l'espai en què es realitza el joc:	Jocs d'interior Jocs d'exterior
b) Segons el paper de l'adult o l'adulta:	Jocs lliures Jocs dirigits Jocs presencials
c) Segons l'activitat que es desenvolupa:	Jocs sensorials

	Jocs de moviment Jocs manipulatius Jocs verbals Jocs simbòlics o d'imitació Jocs cognitius Jocs d'interacció social
d) Segons el nombre de participants:	Jocs individuals Jocs en parella Jocs en grup (relació associativa, competitiva o cooperativa)
e) Jocs per a l'animació de grups:	Jocs de presentació Jocs d'afirmació Joc de distensió Jocs d'ajuda Jocs d'animació i escalfament Jocs amb paracaigudes

Font: Cortiella, M.L. Fernández, F., Sánchez D.M. (2010). *El joc infantil i la seva metodologia*. Institut Obert de Catalunya.

Taula 3. *Classificació d'Ortí (2010) dels jocs tradicionals partint de la taxonomia de Lavega i Olaso (1999,p.7-8), i d'una pròpia (Ortí,2003)*

Jocs o formes jugades individuals	Sense competició ni interacció Amb competició Amb competició d'oposició
Jocs col·lectius	De cooperació De col·laboració De competició De competició amb oposició De competició amb col·laboració/cooperació i oposició
Jocs mixtos	

Font: Ortí, J. (2010). Els jocs i esports tradicionals d'arreu del món a través de la filatèlia. *TDX (Tesis Doctorals En Xarxa)*.

1.2.3. Característiques dels jocs tradicionals

Per aprofundir en l'estudi dels jocs tradicionals, García et al. (1998) enumeren les seues característiques més significatives: plaenter, natural i motivador, voluntari, satisfactori i evasiu, creador, expressiu i socialitzador.

Algunes d'aquestes característiques també les enumera Martínez (2000) i n'afegeix d'altres com es pot veure a continuació:

“El joc tradicional és una activitat natural que proporciona plaer i satisfacció; [...] ajuda a desenvolupar les facultats físiques i psíquiques; [...] és font de relació amb els altres; la societat i les seues regles es reflexen en el joc tradicional; [...] és un mitja d'aprenentatge, encara que no siga programat, i [...] és voluntari i desitjat” (p.36).

D'altra banda, Lavega (2000), destaca com a característica imprescindible de tot joc tradicional que es tracta d'una pràctica divertida i alegre. A més a més, també enumera les següents característiques: voluntari i lliure, espontani, gratuït, incert, ambivalent, compromés, creatiu, fantasiós, seriós i reglat.

Adicionalment, Sánchez (2005), destaca que el joc tradicional també desenvolupa en les persones habilitats físiques, cognitives i socioafectives i que, tanmateix, en ell és recrea la societat en què vivim, i són els diferents jocs en què participen els infants els que ajuden a fer que assumisquen un rol de gènere, la qual cosa tindrà una importància decisiva en el seu futur com a adults. En aquesta mateixa línia, Ortí (2013) assenyala que:

“El joc tradicional pot afavorir les relacions socials, atés que els participants han de pactar les normes, establir uns criteris de joc comuns, etc. També pot contribuir al desenvolupament de les habilitats motrius i capacitats físico motrius mitjançant una forma lúdica, ja que els participants poden millorar la forma de desplaçament, el salt, el llançament, la recepció, etc., i també la velocitat, la resistència, la força, la coordinació, l'equilibri, etc. Aquestes habilitats i capacitats poden millorar de forma indirecta: els participants no són conscients d'aquestes millores, ja que simplement juguen per passar-ho bé i gaudir d'un temps lliure” (p.57).

Finalment, amb tot açò, es destaca que si s'utilitzen com a filtre de qualitat les característiques enunciades anteriorment, es poden trobar molts jocs tradicionals que poden formar-hi part de la UD (vegeu annex 1) a implementar, per tant, caldrà fer-hi una bona selecció prèvia al disseny d'aquesta.

2. Proposta d'intervenció pràctica

2.1. Contextualització

Aquesta proposta d'intervenció pràctica va dirigida al grup classe de 4t curs d'Educació Primària del centre educatiu on s'estan realitzant les últimes pràctiques formatives (Practicum III Menció en Educació Física) del grau en Mestre d'Educació Primària. Aquest grup està format per 25 alumnes que hauran de reforçar tots els hàbits adquirits en el desenvolupament d'aquest curs, així com continuar fomentant la interacció entre iguals i treballant unes pautes mínimes per a una bona convivència al llarg del transcurs de tota la UD.

Respecte a les activitats de les sessions que es duran a terme en la classe d'Educació Física, no hi ha cap alumne/a que necessite qualsevol tipus d'adaptació per a la seua inclusió.

2.2. Elements curriculars

2.2.1. Competències

Al Decret 108/2014, de 4 de juliol, del Consell, apareixen les següents competències del currículum:

1. CCLI: Competència de comunicació lingüística.;
2. CMCT: Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.;
3. CD: Competència digital.;
4. CAA: Competència d'aprendre a aprendre.;
5. CSC: Competències socials i cíviques.;
6. SIEE: Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.;
7. CEC: Consciència i expressions culturals.

Amb aquesta proposta d'intervenció pràctica des de l'àrea d'Educació Física es contribueix al desenvolupament de les competències bàsiques, de la següent manera:

I. Competència de comunicació lingüística.

L'assignatura d'Educació Física ofereix gran varietat d'intercanvis comunicatius, de l'ús de les normes que els regeixen i del vocabulari específic de l'àrea.

II. Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

Aquesta competència des de l'Educació Física també es pot desenvolupar, mitjançant diversos jocs tradicionals que depenen del nombres (e.g., "7 i mig").

III. Competència digital.

Valoració crítica dels missatges referits al cos, procedents dels mitjans d'informació i comunicació, que poden danyar la pròpia imatge corporal.

IV. Competència d'aprendre a aprendre.

Mitjançant el coneixement de si mateix i de les pròpies possibilitats i manques com a punt de partida de l'aprenentatge motor desenvolupant un repertori variat que facilite la seua transferència a tasques motrius més complexes. Açò permet l'establiment de metes assolibles la consecució de les quals genera auto-confiança. Al mateix temps, els projectes comuns en activitats físiques col·lectives faciliten adquirir recursos de cooperació.

V. Competències socials i cíviques.

Les característiques de l'Educació Física, sobretot les relatives a l'entorn en el qual es desenvolupa i a la dinàmica de les classes, la fan propícia per a l'educació d'habilitats socials, quan la intervenció educativa incideix en aquest aspecte. Les activitats físiques i especialment les que es realitzen

col·lectivament són un mitjà eficaç per a facilitar la relació, la integració i el respecte, alhora que contribueixen al desenvolupament de la cooperació i la solidaritat.

VI. Consciència i expressions culturals.

A l'expressió d'idees o sentiments de forma creativa contribueix mitjançant l'exploració i la utilització de les possibilitats i recursos del cos i del moviment. A l'apreciació i comprensió del fet cultural, i a la valoració de la seua diversitat, ho fa mitjançant el reconeixement i l'apreciació de les manifestacions culturals específiques de la motricitat humana, tals com els jocs tradicionals i la seua consideració com a patrimoni dels pobles.

VII. Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

Emplaça a l'alumnat a prendre decisions amb progressiva autonomia en situacions en les quals ha de manifestar auto-superació, perseverança i actitud positiva.

2.2.2. Objectius d'etapa

Al Real Decret 126/2014, de 28 de febrer, pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'Educació Primària, apareixen els objectius d'aquesta etapa. De tots ells, n'hi ha un que es refereix íntegrament a l'educació física:

k) Valorar la higiene i la salut, acceptar el propi cos i el dels altres, respectar les diferències i utilitzar l'educació física i l'esport com a mitjans per afavorir el desenvolupament personal i social.

A més apareixen altres objectius que es treballen de manera transversal en les activitats de les sessions d'aquesta UD de Jocs Tradicionals dins l'àrea d'Educació Física:

a) Conèixer i apreciar els valors i les normes de convivència, aprendre a obrar d'acord amb elles, preparar-se per a l'exercici actiu de la ciutadania i respectar els drets humans, així com el pluralisme propi d'una societat democràtica.

b) Desenvolupar hàbits de treball individual i d'equip, d'esforç i de responsabilitat en l'estudi, així com actituds de confiança en si mateix, sentit crític, iniciativa personal, curiositat, interès i creativitat en l'aprenentatge, i esperit emprenedor.

c) Adquirir habilitats per a la prevenció i per a la resolució pacífica de conflictes, que els permetin desemboïcar-se amb autonomia en l'àmbit familiar i domèstic, així com en els grups socials amb els quals es relacionen.

d) Conèixer, comprendre i respectar les diferents cultures i les diferències entre les persones, la igualtat de drets i oportunitats d'homes i dones i la no discriminació de persones amb discapacitat.

e) Conèixer i utilitzar de manera apropiada la llengua castellana i, si la hi hagués, la llengua cooficial de la Comunitat Autònoma i desenvolupar hàbits de lectura.

i) Iniciar-se en la utilització, per a l'aprenentatge, de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació desenvolupant un esperit crític davant els missatges que reben i elaboren.

j) Utilitzar diferents representacions i expressions artístiques i iniciar-se en la construcció de propostes visuals i audiovisuals.

m) Desenvolupar les seves capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les seves relacions amb els altres, així com una actitud contrària a la violència, als prejudicis de qualsevol tipus i als estereotips sexistes.

2.2.3. Continguts

El Decret 108/2014, de 4 de juliol, del Consell, en el qual s'estableix el currículum i desplega l'ordenació general de l'Educació Primària a la Comunitat Valenciana, apareixen els continguts de quart curs, dels quals s'han seleccionat els següents del bloc 5: Jocs i Activitats Esportives.

- Reconeixement, nomenament i classificació de jocs de la tradició (tradicionals).
- Participació en jocs tradicionals.
- Utilització d'estratègies de cooperació i oposició en la pràctica de jocs tradicionals.
- Compliment amb la seua part del treball en tasques que impliquen diversos companys.
- Participació en l'organització de jocs, activitats d'expressió i en el medi natural.
- Ajuda, confluència, treball amb tots, acceptació a tots. Control de l'expressió de sentiments i emocions en conflictes.

2.2.4. Criteris d'avaluació

5.1. Reconèixer, anomenar i classificar els jocs alternatius, analitzant característiques diferencials, segons criteris d'habitualitat, expressant les seues idees i opinions sobre els mateixos de forma reflexiva i dialogada.

5.2. Participar en jocs alternatius utilitzant estratègies de cooperació oposició en aquells que siguen col·lectius, i respectant les regles amb supervisió.

2.3. Metodologia

La metodologia serà activa, flexible, participativa, integradora i natural, on el joc serà alhora que un recurs una metodologia en si mateix. Aquesta es basa en la idea que l'alumne/a és el principal artífex del seu propi aprenentatge i que el mestre/a es converteix en mediador o guia en aquest procés, permetent establir relacions entre els coneixements i experiències prèvies i els nous continguts.

2.4. Unitat Didàctica: Juguem com els nostres avis i àvies

Respecte a la proposta d'intervenció pràctica en qüestió, es realitzarà en forma d'implementació de la UD (vegeu annex 1). Aquesta s'enfoca a l'alumnat de 4t curs d'Educació Primària, amb 25 alumnes. Més endavant (vegeu annex 2) s'especifica de forma detallada els horaris i dies concrets.

3. Exposició dels resultats de la proposta d'intervenció pràctica

NÚMERO DE SESSIÓ I DATA D'IMPLEMENTACIÓ PRÀCTICA	ACTIVITATS DE LA PROPOSTA PRÀCTICA	FORTALESES DE LES ACTIVITATS DE LA PROPOSTA PRÀCTICA	DEBILITATS DE LES ACTIVITATS DE LA PROPOSTA PRÀCTICA				
SESSIÓ NÚM.1 04/04/2022	<table border="1"> <tr><td>"Els 4 cantons"</td></tr> <tr><td>"Mocadoret nugat"</td></tr> <tr><td>"Pedra, tisora, paper motriu"</td></tr> </table>	"Els 4 cantons"	"Mocadoret nugat"	"Pedra, tisora, paper motriu"	Les 3 activitats han resultat motriument atractives per a l'alumnat.	S'ha produït un desbarajust en la consecució de la segona activitat.	
"Els 4 cantons"							
"Mocadoret nugat"							
"Pedra, tisora, paper motriu"							
SESSIÓ NÚM.2 06/04/2022	<table border="1"> <tr><td>"Lladre de cues"</td></tr> <tr><td>"Sogatira mixta"</td></tr> <tr><td>"Cursa de sacs"</td></tr> <tr><td>"Saltar a la corda"</td></tr> </table>	"Lladre de cues"	"Sogatira mixta"	"Cursa de sacs"	"Saltar a la corda"	L'alumnat coneixia les regles dels jocs per haver-hi jugat en altres ocasions.	La fragilitat del material de la 3ª activitat, ja que 2 sacs s'han trencat.
"Lladre de cues"							
"Sogatira mixta"							
"Cursa de sacs"							
"Saltar a la corda"							
SESSIÓ NÚM.3 11/04/2022	<table border="1"> <tr><td>"Les àmfores mixtes"</td></tr> <tr><td>"Sambori"</td></tr> <tr><td>"7 i mig"</td></tr> </table>	"Les àmfores mixtes"	"Sambori"	"7 i mig"	L'alumnat s'ha sentit motivat i ha mostrat interès per repetir diverses vegades els jocs proposats.	S'ha invertit massa temps en l'explicació de la primera activitat de la sessió.	
"Les àmfores mixtes"							
"Sambori"							
"7 i mig"							
SESSIÓ NÚM.4 13/04/2022	<table border="1"> <tr><td>"Pica l'all"</td></tr> <tr><td>"Cementiri mixt"</td></tr> </table>	"Pica l'all"	"Cementiri mixt"	Al tractar-se d'una sessió on s'han utilitzat pilotes, aquesta ha resultat innovadora i motivadora per a l'alumnat.	L'alumnat no ha entès bé les regles del primer joc.		
"Pica l'all"							
"Cementiri mixt"							
SESSIÓ NÚM.5 25/04/2022	<table border="1"> <tr><td>"La cadena"</td></tr> <tr><td>"Birles reciclades"</td></tr> <tr><td>"Boletes"</td></tr> <tr><td>"Arrimaeta"</td></tr> </table>	"La cadena"	"Birles reciclades"	"Boletes"	"Arrimaeta"	L'alumnat s'ha sentit motivat i participatiu durant tota la sessió, principalment per la utilització del factor competitiu.	Un alumne s'ha desmotivats en la primera activitat perquè li costava enxampar als companys/es.
"La cadena"							
"Birles reciclades"							
"Boletes"							
"Arrimaeta"							
SESSIÓ NÚM.6 27/04/2022	<table border="1"> <tr><td>"Policies i lladres"</td></tr> <tr><td>"Boli dali golf"</td></tr> </table>	"Policies i lladres"	"Boli dali golf"	Han estat dos jocs molt motivants per a l'alumnat.	En la primera activitat un alumne ha caigut al sol i		
"Policies i lladres"							
"Boli dali golf"							

			s'ha fet mal al genoll.									
SESSIÓ NÚM.7 02/05/2022	<table border="1"> <tr><td>"Pilota assegurada"</td></tr> <tr><td>"Pot-pot"</td></tr> </table>	"Pilota assegurada"	"Pot-pot"	L'alumnat ha captat de forma adequada la dinàmica d'aquesta sessió.	En la segona activitat dos alumnes no han respectat els límits de l'espai de joc.							
"Pilota assegurada"												
"Pot-pot"												
SESSIÓ NÚM.8 04/05/2022	<table border="1"> <tr><td>"Tres en ratlla motriu"</td></tr> <tr><td>"Amagatall"</td></tr> <tr><td>"Amagatall 2 equips" (variant)</td></tr> </table>	"Tres en ratlla motriu"	"Amagatall"	"Amagatall 2 equips" (variant)	L'alumnat coneixia les regles dels jocs i s'han resolt sense problemes.	L'alumnat es cansava de jugar al cap d'un temps al segon joc, al ser molt conegut.						
"Tres en ratlla motriu"												
"Amagatall"												
"Amagatall 2 equips" (variant)												
ACTIVITAT FINAL TROBADA JOCS: PARC DELS JOCS TRADICIONALS DE CASTELLÓ 23/05/2022	<table border="1"> <tr><td>"Sogatira mixta"</td></tr> <tr><td>"Cursa de sacs"</td></tr> <tr><td>"Sambori"</td></tr> <tr><td>"Arrimaeta"</td></tr> <tr><td>"Boletes"</td></tr> <tr><td>"Birles tradicionals"</td></tr> <tr><td>"7 i ½"</td></tr> <tr><td>"Boli dali golf"</td></tr> <tr><td>"Cementiri mixt"</td></tr> </table>	"Sogatira mixta"	"Cursa de sacs"	"Sambori"	"Arrimaeta"	"Boletes"	"Birles tradicionals"	"7 i ½"	"Boli dali golf"	"Cementiri mixt"	La instal·lació del Parc dels Jocs Tradicionals li ha donat un toc de màgia a l'activitat final de la UD. L'alumnat ha gaudit dels diferents jocs que s'han realitzat.	Les altes temperatures registrades i les poques zones d'ombra que hi han en aquest parc, han fet que després de l'esbarjo i el temps lliure de joc, la segona part de l'activitat final hagués anat a un ritme motriu molt inferior a la primera.
"Sogatira mixta"												
"Cursa de sacs"												
"Sambori"												
"Arrimaeta"												
"Boletes"												
"Birles tradicionals"												
"7 i ½"												
"Boli dali golf"												
"Cementiri mixt"												

Font: Elaboració pròpia.

4. Proposta d'actualització dels jocs tradicionals

SESSIÓ NÚM.1		DATA: 04/04/2022
Actualització realitzada en el joc núm.2 de la part principal.		
<u>Nom del joc tradicional a actualitzar:</u> "Pedra paper o tisora"	<u>Proposta d'actualització del joc tradicional:</u> "Pedra, paper o tisora motriu**" *L'actualització d'aquest joc tradicional es basa en forma de variant motriu.	
SESSIÓ NÚM.2		DATA: 06/04/2022
Actualització realitzada en el joc núm.1 de la part principal.		
<u>Nom del joc tradicional a actualitzar:</u> "Sogatira"	<u>Proposta d'actualització del joc tradicional:</u> "Sogatira mixta**" L'actualització d'aquest joc tradicional es basa en la formació de grups. Aquests seran mixtes (formats igualitàriament per xiquetes i xiquets).	
SESSIÓ NÚM.3		DATA: 11/04/2022
Actualització realitzada en el joc d'escalfament.		
<u>Nom del joc tradicional a actualitzar:</u> "Les àmfores"	<u>Proposta d'actualització del joc tradicional:</u> "Les àmfores mixtes**" L'actualització d'aquest joc tradicional es basa en la formació de grups. Aquests seran mixtes (formats igualitàriament per xiquetes i xiquets).	
SESSIÓ NÚM.4		DATA: 13/04/2022
Actualització realitzada en el joc núm. 1 de la part principal.		
<u>Nom del joc tradicional a actualitzar:</u> "Cementiri"	<u>Proposta d'actualització del joc tradicional:</u> "Cementiri mixt**" *L'actualització d'aquest joc tradicional es basa en la formació de grups. Aquests seran mixtes (formats igualitàriament per xiquetes i xiquets).	
SESSIÓ NÚM.5		DATA: 25/04/2022
Actualització realitzada en el joc núm.1 de la part principal.		
<u>Nom del joc tradicional a actualitzar:</u> "Birles"	<u>Proposta d'actualització del joc tradicional:</u> "Birles reciclades**" *L'actualització d'aquest joc tradicional es basa en el material a utilitzar. S'utilitzaran com a birles i birlots ampolles reciclades de plàstic grans i menudes respectivament.	

SESSIÓ NÚM.6		DATA: 27/04/2022
Actualització realitzada en el joc núm.1 de la part principal.		
<u>Nom del joc tradicional a actualitzar:</u>	<u>Proposta d'actualització del joc tradicional:</u>	
"Boli dali" →	→ "Boli dali golf"*	
	*L'actualització d'aquest joc tradicional es basa en forma de variant motriu.	
SESSIÓ NÚM.7		DATA: 02/05/2022
Actualització realitzada en el joc núm.1 de la part principal.		
<u>Nom del joc tradicional a actualitzar:</u>	<u>Proposta d'actualització del joc tradicional:</u>	
"Pot-pot" →	→ "Pot-pot"	
	*L'actualització d'aquest joc tradicional es basa en el material a utilitzar. Es substituirà la llauna de plàstic per una pilota desunflada.	
SESSIÓ NÚM.8		DATA: 04/05/2022
Actualització realitzada en el joc d'escalfament.		
<u>Nom del joc tradicional a actualitzar:</u>	<u>Proposta d'actualització del joc tradicional:</u>	
"Tres en ratlla" →	→ "Tres en ratlla motriu"	
	*L'actualització d'aquest joc tradicional es basa en forma de variant motriu.	

Font: Elaboració pròpia.

5. Conclusions

En la societat en què vivim s'ha normalitzat que els fonaments lúdics s'estiguen perdent a conseqüència de l'evolució i del progrés tecnològic. Aquest fet ha derivat en què les formes jugades i els jocs tradicionals estiguen en un període de decadència que pot comportar-ne la desaparició. Jo, com a habitant d'un poble menut i que he disfrutat jugant pels seus carrers, carrerons, places i placetes durant la meua infància, he volgut reivindicar aquest problema que radica actualment en la població més jove, plantejant una proposta d'intervenció pràctica que tracta aquest tema en l'escola en forma d'Unitat Didàctica, per a d'aquesta manera intentar conscienciar a l'alumnat en el qual s'ha realitzat la intervenció en particular i per a la resta de cursos en general, que els jocs tradicionals constitueixen un instrument d'aprenentatge molt important en l'etapa d'Educació Primària, ja que afavoreixen el seu adequat desenvolupament físic, social i cultural.

Pel que fa a aquest treball de fi de grau, està plantejat des d'un punt de vista en què es tracta allò que trobem en l'entorn proper de l'alumnat, fent dels jocs tradicionals un element essencial en l'educació.

L'objectiu general d'aquest treball ha sigut “abordar l'actualització dels jocs tradicionals a l'escola amb una proposta d'intervenció pràctica”.

Aquest objectiu general es concretava en els següents objectius específics: “dinamitzar els jocs tradicionals mitjançant una sèrie de modificacions respecte al material a utilitzar, la formació de grups i la introducció de variants” i “treballar de forma significativa els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) dins de cada sessió de la Unitat Didàctica en xiquets i xiquetes de 4t curs d'Educació Primària”.

Per tant, començaré analitzant el grau de compliment d'aquests objectius específics, abans de tornar a l'objectiu general.

El primer dels objectius específics que es proposaven va ser “dinamitzar els jocs tradicionals mitjançant una sèrie de modificacions respecte al material a utilitzar, la formació de grups i la introducció de variants”.

Durant la dinamització dels jocs tradicionals en les diferents sessions, s'ha pogut comprovar mitjançant la observació directa que la participació activa i la motivació de l'alumnat s'ha vist clarament reforçada mitjançant les modificacions respecte al material a utilitzar, la formació de grups i la introducció de variants. L'alumnat sempre havia sigut participatiu, però sessió rere sessió he pogut contemplar que, fins i tot, ells mateixos regulaven la seua participació, ja siga perquè coneixien el joc o perquè els semblava atractiu de jugar i romanien atents a l'explicació, i d'aquesta manera, no necessitaven una intervenció per part meua durant la pràctica educativa.

Per aquests motius, arribe a la conclusió que aquest objectiu s'ha aconseguit.

El segon dels objectius específics que es van plantejar va ser “treballar de forma significativa els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) dins de cada sessió de la Unitat Didàctica”.

En cada sessió de la Unitat Didàctica, s'ha pogut comprovar mitjançant el quadern d'observació que durant la consecució d'aquest objectiu, el treball dels ODS ha sigut significatiu i pròxim, ja que s'han anat treballant a partir d'un tema d'interés i motivació per als xiquets i les xiquetes, el joc, per això, considere que els resultats obtinguts respecte a l'objectiu proposat, en general, han sigut els esperats i, per tant, s'ha aconseguit. Concretament, els Objectius de Desenvolupament Sostenible que s'han treballat i abordat mitjançant la UD "Juguem com els nostres avis i àvies" són: 3. Salut i benestar; 4. Educació de qualitat ; 5. Igualtat de gènere; i 13. Acció pel clima.

A més, al final de la UD s'ha realitzat una eixida amb l'alumnat de 4t curs d'Educació Primària al Parc de Jocs Tradicionals de Castelló, per a realitzar la cloenda d'aquesta meravellosa experiència; activitat que m'ha servit com a docent per a ficar punt i final a la meua intervenció i a l'alumnat per a generar-los una sensació de compromís, ja que han sentit que havien de donar el millor de si mateixa per a agradar i emocionar als mestres assistents i als seus companys i companyes.

Aquest fet ha permés augmentar la relació ciutat-escola i créixer com a grup i comunitat. Així mateix, el fet de tindre una activitat final, com la trobada de jocs tradicionals, m'ha permés avaluar el seguiment de la UD, en aspectes motrius, de convivència i organització. Per tant, podem dir que el nostre objectiu principal, "abordar l'actualització dels jocs tradicionals a l'escola amb una proposta d'intervenció pràctica", s'ha complit.

Amb la realització d'aquest treball, m'he adonat que en l'entorn escolar trobem molts recursos per poder treballar amb l'alumnat de forma significativa i així fer front a un problema com la desaparició de les formes jugades i dels jocs tradicionals, que s'està agreujant en els darrers anys. Però no és suficient amb l'educació. Des del meu punt de vista, hauria d'haver-hi solucions de qualitat per part de les autoritats d'aquest país de cara a aquest problema i posar fre d'aquesta manera, a la pèrdua de moltes fonts de saviesa que desapareixeran, per desgràcia, si no es fa res.

Per concloure, estic molt orgullós d'haver pogut implementar una proposta d'intervenció pràctica com aquesta en l'últim pràcticum de la meua formació com a mestre. M'agradaria molt seguir duent-la a terme allà on exercisca com a mestre, ja que d'aquesta manera, a banda d'ensenyar als xiquets i les xiquetes, també aportaré el meu granet de sorra en la carrera de posar fre a la desaparició dels jocs tradicionals i de les formes jugades.

6. Bibliografia i legislació

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES:

Diccionari Normatiu Valencià. Recuperat de:

<https://www.avl.gva.es/lexicval/>

Ruiz, F., García, A., Gutiérrez, F., Marqués, J. L., Román, R., y Samper, M. (1998). *Los juegos en la motricidad infantil de los 3 a los 6 años*. Barcelona: INDE.

Monjo E.A. (1999). *Jocs populars valencians de la Marina Alta*. Alacant: Col·lecció Tradició.

Lavega P. «El joc i la tradició en l'educació de valors». *Educació social. Revista d'intervenció socioeducativa*, [en línia], 2006, Núm. 33, p. 53-71. Recuperat de: <https://raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/view/165535>

Martínez, Ó. (2000). *Por qué no jugamos*. Madrid: EDITORIAL CCS.

Lavega, P. (2000). *Juegos y deportes populares tradicionales*. Barcelona: INDE.

Hernández J., Castro U., y Navarro V. (2003). *Los juegos y deportes tradicionales de Canarias*. Las Palmas de Gran Canaria: UNIVERSIDAD DE LAS PALMAS DE GRAN CANARIA.

Ortí, J. (2003): *Los juegos tradicionales. Aplicación en el área de la educación física en el sistema educativo actual*. *Tándem* (10), 31-41.

Sánchez, A. (2005). El aprendizaje de los roles de género a través del juego. *Padres y Maestros / Journal of Parents and Teachers*, 0 (293), 31–33.

Lavega, P. (2005) El valor pedagògic del joc tradicional. A *Jocs i Esports tradicionals*, Tradicionari, Enciclopèdia de la cultura popular de Catalunya, Volum 3. Barcelona: Enciclopèdia catalana; pàgs. 164-168.

Lavega, P. i Lagardera, F. (2006). Els jocs i esports tradicionals a Europa: entre la tradició i la modernitat. *Apunts. Educació Física i Esports*, 3(85), 68–81.

Lavega, P. y Olaso, S. (2007). *1000 juegos y deportes populares y tradicionales*. Badalona: EDITORIAL PAIDOTRIBO.

BOLETÍN DEL CENTRO DE ESTUDIOS DEL MAESTRAZGO. (2010, 1 gener). *B083 Boletín nº 83 Enero - Junio del año 2010*. CENTRE D'ESTVDIS DEL MAESTRAT-CEM. Recuperat de: <http://www.cemaestrat.org/publicacio/b083-boletin-no-83-enero-junio-del-ano-2010/>

Ortí, J. (2010). Els jocs i esports tradicionals d'arreu del món a través de la filatèlia. *TDX (Tesis Doctorals En Xarxa)*. Recuperat de: <http://www.tesisenred.net/handle/10803/1279>

Cortiella, M.L. Fernández, F., i Sánchez D.M. (2010). *El joc infantil i la seva metodologia*. Institut Obert de Catalunya. Recuperat de: https://ioc.xtec.cat/materials/FP/Recursos/fp_edu_m04_/web/fp_edu_m04_htmlindex/index.html

Espuny, E. (2011). La recerca recent sobre jocs tradicionals i la seva aplicació en l'àmbit educatiu. El programa Els jocs en la història. *Comunicació Educativa*, (24), 31. Recuperat de: <https://doi.org/10.17345/comeduc201131-41>

Ortí, J. (2012). *Els jocs i la tradició lúdica de Sant Mateu al segle XX* (Onada Edicions). Benicarló: Col·lecció Eines, 3.

Revista ANIMACIÓ núm. 28 Animació, jocs i tradicions. (Desembre-2013).lvaj.gva.es Recuperat de: <https://lvaj.gva.es/documents/164427600/164429809/2013.+N%C2%BA%2028+Animaci%C3%B3%2C%20jocs+i+tradicions/ad494597-1414-466f-b6fb-15a14a928882>

Lagardera, F., Lavega, P., Etxebeste, J., i Alonso, J. I. (2018). Metodologia qualitativa en l'estudi del joc tradicional. *Apunts Educació Física i Esports*, 134, 20–38. Recuperat de: [http://dx.doi.org/10.5672/apunts.2014-0983.cat.\(2018/4\).134.02](http://dx.doi.org/10.5672/apunts.2014-0983.cat.(2018/4).134.02)

Ortí, J., y Casanova, P. (2019). Metodologías activas aplicadas a los juegos y deportes tradicionales. *1577–0834. Tándem: Didáctica de La Educación Física*.

Herráez, I.P., y Valencia, A. (2020). Una experiencia educativa basada en metodologías activas para el aprendizaje de los juegos populares y tradicionales. *EmásF: Revista Digital de Educación Física*, ISSN 1989-8304, Nº. 66, 2020, Págs. 130-141, (66), 130–141. Recuperat de: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=7584421&info=resumen&idioma=SPA>

Pu, H., Kim, J., & Daprano, C. (2021). Can Esports Substitute Traditional Sports? The Convergence of Sports and Video Gaming during the Pandemic and Beyond. *Societies*, 11(4), 129. Recuperat de: <https://doi.org/10.3390/soc11040129>

REFERÈNCIES LEGISLATIVES:

Llei Orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació. «BOE» núm. 340, de 30 de desembre de 2020.

Recuperat de: <https://www.boe.es/buscar/pdf/2020/BOE-A-2020-17264-consolidado.pdf>

Reial Decret 126/2014, de 28 de febrer, pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'Educació Primària. «BOE» núm. 52, de 1 de març de 2014.

Recuperat de: <https://www.boe.es/buscar/pdf/2014/BOE-A-2014-2222-consolidado.pdf>

Decret 108/2014, de 4 de juliol, del Consell, pel qual estableix el currículum i desplega l'ordenació general de l'Educació Primària a la Comunitat Valenciana. DOGV núm. 7311, de 7 de juliol de 2014.

Recuperat de: https://dogv.gva.es/datos/2014/07/07/pdf/2014_6347.pdf

Agenda2030. (2015). Gobierno de España.

Recuperat de: <https://www.agenda2030.gob.es/va/home.htm>

7. Annexos

Annex 1: Programació didàctica de la UD “Juguem com els nostres avis i àvies”.

U.D. JUQUEM COM ELS NOSTRES AVIS I ÀVIES	ÀREA: EDUCACIÓ FÍSICA	CURS: 4t
<p>JUSTIFICACIÓ:</p> <p>Aquesta unitat didàctica pertany al bloc de continguts núm.5 “Jocs i Activitats Esportives”, mitjançant la qual els i les alumnes han de conèixer i participar en els diferents jocs tradicionals que es presenten. A més, aquesta unitat didàctica ens permet treballar amb l'alumnat tot allò que ens ofereixen aquests jocs, com el treball en equip, l'esforç, la cooperació, etc.</p>	<p>TEMPORALIZACIÓ:</p> <p>Aquesta unitat didàctica serà duta a terme des de la primera setmana del mes d'abril fins a la primera setmana del mes de maig de 2022.</p>	
<p>MATERIALS:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Propis de l'EF: pilotes, cercols, mocadors,... - Personals: bosseta d'higiene i roba esportiva. - Altres: ràdio. 	<p>RECURSOS ESPACIALS:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pati d'escola <p>AGRUPAMIENTS:</p> <p>Són variables, des d'activitats individuals, per parelles/trios o grupals.</p>	
OBJETIUS DIDÀCTICS	CONTINGUTS DIDÀCTICS	
<ul style="list-style-type: none"> - Conèixer els diferents tipus de jocs tradicionals. - Participar activament en el joc, amb independència del nivell aconseguit. - Aprendre les estratègies bàsiques dels jocs. - Comprendre, acceptar, complir i valorar les regles i normes de joc. - Cuidar i usar adequadament el material. - Adquirir hàbits d'higiene. 	<ul style="list-style-type: none"> - Jocs tradicionals: nomenclatura i tipus. - Utilització de les estratègies bàsiques del joc. - Pràctica dels diferents jocs tradicionals. - Respecte a les normes i regles del joc. - Cura i ús adequat del material. - Adquisició d'hàbits d'higiene. 	
CRITERIS D'AVALUACIÓ		
<ul style="list-style-type: none"> - Coneix diferents jocs tradicionals. - Participa de manera activa buscant diversió i aprenentatge. - Utilitza estratègies bàsiques en cada joc. - Comprén, accepta, compleix i valora les regles i normes de joc. - És capaç de cuidar i donar un bon ús al material. - Realitza una higiene adequada després de la sessió d'EF. 		

INDICADORS D'ÈXIT	COMPÈNCIES BÀSIQUES
4.1.1. Utilitza roba i calçat adequat, així com fa ús del necessari per a la higiene personal amb autonomia mostrant interès en la cura del cos.	SIEE
5.1.1. Reconeix, nomena i classifica els jocs tradicionals, analitzant les seues característiques diferencials i expressant les idees i opinions sobre aquests de manera reflexiva i dialogada.	CSC, CEC
5.2.1. Participa activament en els jocs tradicionals, respectant les regles.	CSC, CAA
ACTIVITATS	
Les activitats a dur a terme durant aquesta unitat didàctica s'explicaran de manera detallada més endavant (veure annex 2).	
ACTIVITATS DE FOMENT DE LA LECTURA	
Com en cada unitat didàctica, es realitzarà una o diverses fitxes. En aquest cas, estarà relacionada amb els jocs tradicionals, on l'alumnat podrà treballar els continguts de la mateixa mitjançant la seua lectura i posterior realització de les activitats proposades.	
ACTIVITATS PER A LA INCLUSIÓ	
En aquesta unitat didàctica, tot l'alumnat pot realitzar les activitats proposades en major o menor mesura. En cap cas, un alumne/a amb dificultats quedarà exclòs de la seua realització, sinó que serà ajudat per un company/a o s'adaptarà l'activitat perquè siga més fàcil.	
ACTIVITATS D'AVUACIÓ	
<ul style="list-style-type: none"> - Valoració de les aptituds físiques i coordinatives en aquesta unitat didàctica, mitjançant una rúbrica. - Valoració del comportament i la participació en les activitats proposades. - Valoració de la cura i bon ús del material propi de l'alumnat i de l'assignatura. - Valoració de la higiene realitzada després de cada sessió d'EF. 	

Annex 2: Temporalització de les sessions de jocs tradicionals implementades dins de la UD “Juguem com els nostres avis i àvies”.

DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOURS	DIVENDRES
04 abril 13:15h-14:00h Sessió núm. 1	05 abril	06 abril 11:45h-12:30h Sessió núm. 2	07 abril	08 abril
11 abril 13:15h-14:00h Sessió núm. 3	12 abril	13 abril 11:45h-12:30h Sessió núm. 4	14 abril VACANCES PASQUA	15 abril VACANCES PASQUA
18 abril VACANCES PASQUA	19 abril VACANCES PASQUA	20 abril VACANCES PASQUA	21 abril VACANCES PASQUA	22 abril VACANCES PASQUA
25 abril 13:15h-14:00h Sessió núm. 5	26 abril	27 abril 11:45h-12:30h Sessió núm. 6	28 abril	29 abril
02 maig 13:15h-14:00h Sessió núm. 7	03 maig	04 maig 11:45h-12:30h Sessió núm. 8		

Annex 3: Model de creació pròpia de les fitxes de treball utilitzades en les sessions de jocs tradicionals implementades dins la UD “Juguem com els nostres avis i àvies”.

SESSIÓ NÚM. 1	DATA: 04/04/2022	DURACIÓ: 45'
ACTIVITATS:		
Salutació inicial		5'
<ul style="list-style-type: none"> • ESCALFAMENT 		
Joc: “Els 4 cantons”		
Durada òptima: 10'		
Comencem a jugar:		
<p>Un jugador/a paga enmig de la zona de joc, la resta de jugadors/es es reparteixen en les 4 cantonades (marcades per cons). Quan el mestre/a xiula, els jugadors i jugadores han de canviar de cantonada i el que paga ha d'intentar pillar-los. Si aconseguen agafar a algú, paga amb ell. Guanya l'últim jugador/a que no és agafat.</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • PART PRINCIPAL 		
Joc núm.1: “Mocadorets nugat”		
Durada òptima: 10'		
Comencem a jugar:		
<p>Es fan dos equips i s'enumeren. Cada equip es col·loca en una línia marcada pel mestre/a. Aquest/a es situa enmig de totes dues línies amb dos mocadors a la mà i diu un número en veu alta. Aleshores, els alumnes que tinguen aquest número han d'agafar un mocador cadascun i lligar-lo a la mà d'un jugador/a contrari, després deslligar-lo del company/a del seu equip i lligar-lo al mestre/a. Guanya el primer jugador/a que ho aconseguen.</p>		
Joc núm. 2: “Pedra, paper o tisora motriu”		
Durada òptima: 10'		
Comencem a jugar:		
<p>Es fan dos equips, que se situen en fila en els extrems del camp. El primer jugador /a de cada fila ix corrent fins a trobar-se amb el seu rival per a jugar a “pedra, paper o tisora”. El que guanya, continua corrent; el que perd surt i entra un altre company/a. Guanya el jugador/a que aconseguen creuar una línia marcada en l'extrem contrari del seu punt inicial.</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • TORNADA A LA CALMA 		
- Recollida de material		5'
- Higiene personal		5'
AGRUPACIÓ: individual i grupal.		
MATERIAL: cons grans, mocadors de colors i rectangles delimitadors de plàstic de dos colors diferents.		

SESSIÓ NÚM. 2	DATA: 06/04/2022	DURACIÓ: 45'
ACTIVITATS:		
Salutació inicial		5'
<ul style="list-style-type: none"> • ESCALFAMENT 		
Joc: “Lladre de cues”		
Durada òptima: 10'		
Comencem a jugar:		
Es limita la zona de joc i tot l'alumnat es posa una corda en la part posterior dels pantalons (a manera de cua). Al senyal del mestre/a, cal intentar agafar les cordes dels companys/es, guanyant aquell/a que aconsegueix agafar-ne més.		
<ul style="list-style-type: none"> • PART PRINCIPAL 		
Joc núm.1: “Sogatira mixta”		
Durada òptima: 5'		
Comencem a jugar:		
Es fan dos equips, aquests seran mixtes (cada equip està format per xiquetes i xiquets), cadascun s'agarra pels extrems d'una corda llarga, deixant el centre de la corda lliure. Al senyal del mestre/a, faran força cap endarrere intentant arrossegar a l'equip rival fins a una zona marcada, aconseguint la victòria si ho aconsegueixen.		
Joc núm. 2: “Cursa de sacs”		
Durada òptima: 5'		
Comencem a jugar:		
Cada alumne/a agafa un sac i es fica dins d'aquest, col·locant-se en una línia d'eixida. Al senyal del mestre/a, han d'intentar arribar a la línia de meta mitjançant salts amb el sac.		
Joc núm. 3: “Saltar a la corda”		
Durada òptima: 5'		
Comencem a jugar:		
Dos persones agafen la corda pels extrems i li donen voltes, mentre uns altres salten per damunt i/o passen per davall d'ella. Poden fer-ho sense música o amb alguna cançó (per exemple: “Si la barqueta es tomba”).		
<ul style="list-style-type: none"> • TORNADA A LA CALMA 		
- Recollida de material		5'
- Higiene personal		5'
AGRUPACIÓ: individual i grupal.		
MATERIAL: corda gran, cordes menudes i sacs.		

SESSIÓ NÚM. 3	DATA: 11/04/2022	DURACIÓ: 45'
ACTIVITATS:		
Salutació inicial		5'
<ul style="list-style-type: none"> • ESCALFAMENT 		
Joc: “Les àmfores mixtes”		
Durada òptima: 10'		
Comencem a jugar:		
<p>Els jugadors i les jugadores es col·loquen per parelles mixtes (cada parella està formada per un xiquet i una xiqueta) agafats i agafades pels braços en forma d'àmfora, excepte una parella, que un integrant d'ells paga i l'altre s'escapa. Aquest últim, es pot salvar agafant-se d'una altra parella, de manera que el que no és agafat de la parella haurà d'eixir i intentar que no l'inxampen.</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • PART PRINCIPAL 		
Joc núm. 1: “Sambori”		
Durada òptima: 10'		
Comencem a jugar:		
<p>Es dibuixen i s'enumeren 9 quadrats en el sòl. Cada jugador/a té un objecte per a llançar (fitxa), començant per la casella 1. Es passa per totes les caselles, excepte per la qual té la fitxa (que s'ha de saltar), tot a peu coix i sense trepitjar les línies ni tocar el sòl amb l'altre peu (en les caselles dobles, es donen suport als dos peus). En arribar a la casella 9 cal girar, saltant 180°, i tornar al principi. Quan s'està en la casella anterior a la de la fitxa, cal acatxar-se i agafar-la, i completar el recorregut. Si s'aconsegueix, es continua tirant la fitxa, ara en la casella número dos i així successivament. Quan no s'encerta amb la fitxa en la casella, o bé es trepitja alguna línia o es toca el sòl amb l'altre peu, es perd el torn i es passa al següent jugador/a. Quan es reprén el joc, es fa des de la casella on s'ha fallat, i així fins a completar tot el recorregut.</p>		
Joc núm. 2: “7 i mig”		
Durada òptima: 10'		
Comencem a jugar:		
<p>Es deixa en el sòl un 7 i ½ fabricat amb materials reciclats, aquest està dividit en 4 quadrats més xicotets amb un rombe en el centre.</p> <p>Els 4 quadrats tindran els números de l'1 al 4 i el rombe el 7 i ½, sent el seu valor (si cau en la línia val com ½). Cada jugador/a llançarà tres talons de sabata i intentarà sumar 7 i ½ de manera exacta o acostant-se el màxim possible sense passar-se.</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • TORNADA A LA CALMA 		
- Recollida de material		5'
- Higiene personal		5'
AGRUPACIÓ: individual i per parelles.		
MATERIAL: sambori pintat al sòl, 7 i mig fabricat amb materials reciclats, cons, fitxes i pitrals.		

SESSIÓ NÚM. 4	DATA: 13/04/2022	DURACIÓ: 45'
ACTIVITATS:		
Salutació inicial		5'
<ul style="list-style-type: none"> • ESCALFAMENT 		
Joc: "Pica l'all"		
Durada òptima: 10'		
Comencem a jugar:		
<p>Es delimita una zona de joc. Un alumne/a llança una pilota cap amunt dient "pica l'all". Els i les alumnes que volen, intenten agafar-la i tenen 3 segons per a llançar-la a algun company/a. Si li donen, perd una vida de les 3 que té (paraula ALL). Guanya el jugador/a que es manté amb vides.</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • PART PRINCIPAL 		
Joc núm. 1: "Cementiri mixt"		
Durada òptima: 20'		
Comencem a jugar:		
<p>Es delimita una zona de joc, partida en dos camps. Es fan dos equips, aquests seran mixtes (cada equip està format per xiquetes i xiquets) que se situen cadascun en un camp. El joc consisteix a llançar la pilota des del propi camp fins l'altre amb la intenció de donar als adversaris. Si s'aconsegueix, aquest/a va al cementeri (des d'allí continua jugant). Guanya l'equip que aconsegueix enviar a tots els jugadors i jugadores de l'altre equip al cementeri.</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • TORNADA A LA CALMA 		
- Recollida de material		5'
- Higiene personal		5'
AGRUPACIÓ: individual i grupal.		
MATERIAL: pilotes de goma escuma, cons xicotets, cons grans i pitrals.		

SESSIÓ NÚM. 5	DATA: 25/04/2022	DURACIÓ: 45'
ACTIVITATS:		
Salutació inicial		5'
<ul style="list-style-type: none"> • ESCALFAMENT 		
Joc: “La cadena”		
Durada òptima: 5'		
Comencem a jugar:		
Es marca amb cons una zona de joc i es col·loquen a tots els jugadors i jugadores per parelles. Una parella paga i la resta s'escapa. Quan s'aconsegueix atrapar a una altra parella, s'uneix a la cadena que paga. Guanya l'última parella que no és agafada.		
<ul style="list-style-type: none"> • PART PRINCIPAL 		
Joc núm. 1: “Birles reciclades”		
Durada òptima: 10'		
Comencem a jugar:		
Es fan grups. Cada grup juga entre si, amb sis birles (botelles grans de plàstic) i tres birlots (botelles menudes de plàstic). Cada alumne llança tres birlots, de manera que es puntua de la següent manera: una birla – 1 punt, dos – 2 p., tres – 3 p., quatre – 4 p., cinc – 10 p., sis – 6 p. Guanya el jugador/a que més punts aconsegueix.		
Joc núm. 2: “Boletes”		
Durada òptima: 10'		
Comencem a jugar:		
Es traça un cercle d'uns 30 centímetres en el sòl i cadascun dels jugadors/es col·loca el mateix nombre de caniques en el centre del cercles (tres, quatre, cinc,...). L'objectiu d'aquest joc és traure les caniques del cercle mitjançant el llançament de la nostra canica; les caniques que isquen del cercle seran del jugador/a que les haja tretes.		
Joc núm. 3: “Arrimaeta”		
Durada òptima: 10'		
Comencem a jugar:		
Cada alumne/a agafa una xapa i se situa en una línia. Tots llancen la xapa i aquella que queda més prop de l'altra línia sense passar-se (o de la paret), guanya un punt.		
<ul style="list-style-type: none"> • TORNADA A LA CALMA 		
- Recollida de material		5'
- Higiene personal		5'
AGRUPACIÓ: individual i per parelles.		
MATERIAL: birles (ampolles de plàstic grans), birlots (ampolles de plàstic menudes), boletes, xapes i cons menuts.		

SESSIÓ NÚM. 6	DATA: 27/04/2022	DURACIÓ: 45'
ACTIVITATS:		
Salutació inicial		5'
<ul style="list-style-type: none"> • ESCALFAMENT 		
Joc: “Policies i lladres”		
Durada òptima: 10'		
Comencem a jugar:		
<p>Es fan dos equips: uns faran de policies i altres de lladres. Es deixa que els lladres se situen per tot el camp, els policies han d'atrapar a tots els lladres i portar-los a la presó (una zona prèviament marcada). Els lladres poden salvar-se de la presó xocant-li la mà als seus companys/es sempre que no estiguen enxampats. Es compta el temps que tarden a enxampar a tots els lladres i després es canvien els rols. Guanya l'equip de policies que menys temps tarda a enxampar a tots els lladres.</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • PART PRINCIPAL 		
Joc núm. 1: “Boli dali golf”		
Durada òptima: 20'		
Comencem a jugar:		
<p>Es farà una actualització del joc original “boli dali”, denominant-ho “boli dali golf”. En ell, l'alumnat es repartirà en grups i cadascun/a intentarà, mitjançant colps de boli dali, introduir el boli dins d'un cercol situat a l'altre costat de la pista. Per a això, disposarà de 5 intents, colpejant des del lloc on es pare el boli, amb l'objectiu de ficar-lo dins del cercol (o acostar-se el màxim possible).</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • TORNADA A LA CALMA 		
- Recollida de material		5'
- Higiene personal		5'
AGRUPACIÓ: grupal.		
MATERIAL: pales, bolis, cercols, cons xicotets i pitrals de diferents colors.		

SESSIÓ NÚM. 7	DATA: 02/05/2022	DURACIÓ: 45'
ACTIVITATS:		
Salutació inicial		5'
<ul style="list-style-type: none"> • ESCALFAMENT 		
Joc: “Pilota assegurada”		
Durada òptima: 10'		
Comencem a jugar:		
<p>Es limita el camp de joc, per on l'alumnat podrà moure's lliurement i es reparteixen 5 pilotes. Aquells/es que agafen la pilota no podran moure's, obligats a llançar la pilota des del lloc contra la resta de jugadors/es, que si podran moure's. Si aconseguen donar-los, s'asseuran en el sòl; podent “reviure” si aconseguen agafar alguna pilota. Guanyen els últims 5 jugadors/es a quedar dempeus.</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • PART PRINCIPAL 		
Joc núm. 1: “Pot-pot”		
Durada òptima: 20'		
Comencem a jugar:		
<p>Es col·loca un pot (pilota desunflada) en un cercle. Un alumne/a paga (se situa d'esquena a la pilota) i la resta s'escapen; de tots ells, un/a xutarà la pilota. Quan xuta, tots/es s'amaguen i el que paga ha d'anar per la pilota i col·locar-la en el cercle dient “pot-pot”. A partir d'aquest moment, si el jugador/a que paga veu a algun company/a anirà al pot i dirà “pot-pot per...Joan”.</p> <p>Si aconseguen fer-ho amb tots/es, pagarà el primer enxampat, però si algun alumne/a aconseguen tornar a xutar la pilota sense ser enxampat abans, quedarà salvat tot l'alumnat enxampat.</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • TORNADA A LA CALMA 		
- Recollida de material		5'
- Higiene personal		5'
AGRUPACIÓ: individual i parelles.		
MATERIAL: cons grans, cons xicotets, pilotes de goma escuma i pilota desunflada.		

SESSIÓ NÚM. 8	DATA: 04/05/2022	DURACIÓ: 45'
ACTIVITATS:		
Salutació inicial		5'
<ul style="list-style-type: none"> • ESCALFAMENT 		
Joc: “Tres en ratlla motriu”		
Durada òptima: 10'		
Comencem a jugar:		
Es fan dos equips que se situen darrere de dos cons, col·locats a una distància del taulell de joc (format per cercols o pintat en el sòl). Cada equip disposa de tres fitxes de joc (pitral, cons,...) i ha d'anar col·locant d'un en un intentant aconseguir formar el tres en ratlla abans que el seu rival.		
<ul style="list-style-type: none"> • PART PRINCIPAL 		
Joc núm. 1: “Amagatall”		
Durada òptima: 10'		
Comencem a jugar:		
Un jugador/a paga i compta sense mirar fins a 20, la resta de companys i companyes s'amaguen per tot l'espai. Quan acaba de comptar, ix a buscar als companys/es. Aquests han d'intentar anar sense ser enxampats fins a l'espai on ha comptat el que paga per a salvar-se, mentre que el paga intentarà dir el nom de tots i totes abans que se salven. Quan ja tots els jugadors/es han eixit, aquell que ha sigut aquest primer paga en la següent partida.		
Joc núm. 2: “Amagatall 2 equips” (variant)		
Durada òptima: 10'		
Comencem a jugar:		
És el mateix joc, però hi ha dos equips i paga un/a integrant de cada equip. Els dos que paguen han d'enxampar als de l'altre equip abans que el seu rival.		
<ul style="list-style-type: none"> • TORNADA A LA CALMA 		
- Recollida de material		5'
- Higiene personal		5'
AGRUPACIÓ: individual i grupal.		
MATERIAL: cons grans i cons xicotets de diferents colors.		

ACTIVITAT FINAL TROBADA JOCS: PARC DELS JOCS TRADICIONALS DE CASTELLÓ	DATA: 23/05/2022	DURACIÓ: 4h
<p>ACTIVITATS:</p> <p>Salutació inicial 5'</p> <ul style="list-style-type: none"> • ESCALFAMENT <p>Activitat inicial: Anar caminant des de l'escola al Parc de Jocs Tradicionals de Castelló.</p> <p>Durada òptima: 15'</p> <ul style="list-style-type: none"> • PART PRINCIPAL <p>Joc núm. 1: "Sogatira mixta"</p> <p>Durada òptima: 10'</p> <p>Comencem a jugar:</p> <p>L'explicació d'aquest joc es troba en el joc núm.1 de la part principal de la segona sessió de la Unitat Didàctica.</p> <p>Joc núm. 2: Cursa de sacs</p> <p>Durada òptima: 10'</p> <p>Comencem a jugar:</p> <p>L'explicació d'aquest joc es troba en el joc núm.2 de la part principal de la segona sessió de la Unitat Didàctica.</p> <p>Joc núm. 3: "Sambori"</p> <p>Durada òptima: 10'</p> <p>Comencem a jugar:</p> <p>L'explicació d'aquest joc es troba en el joc núm.1 de la part principal de la tercera sessió de la Unitat Didàctica.</p> <p>Joc núm. 4: "Arrimaeta"</p> <p>Durada òptima: 10'</p> <p>Comencem a jugar:</p> <p>L'explicació d'aquest joc es troba en el joc núm.3 de la part principal de la cinquena sessió de la Unitat Didàctica.</p> <p>ESBARJO</p> <p>Durada òptima: 30'</p> <p>S'utilitzarà aquest temps perquè l'alumnat pugui esmorzar, hidratar-se i descansar a l'ombra.</p> <p>JOC LLIURE</p> <p>Durada òptima: 30'</p> <p>Comencem a jugar:</p> <p>Es donarà llibertat a l'alumnat perquè jugue espontàniament per les instal·lacions del Parc dels Jocs Tradicionals de Castelló.</p>		

Joc núm. 5: “Boletes”**Durada òptima:** 10’**Comencem a jugar:**

L’explicació d’aquest joc es troba en el joc núm.2 de la part principal de la cinquena sessió de la Unitat Didàctica.

Joc núm. 6: “Birles tradicionals”**Durada òptima:** 10’**Comencem a jugar:**

L’explicació d’aquest joc es troba en el joc núm.1 de la part principal de la cinquena sessió de la Unitat Didàctica, l’única modificació respecte aquesta serà la utilització de birles comercials (fusta) i de birles tradicionals (troncs de garrofera).

Joc núm. 7: “7 i mig”**Durada òptima:** 10’**Comencem a jugar:**

L’explicació d’aquest joc es troba en el joc núm.2 de la part principal de la tercera sessió de la Unitat Didàctica.

Joc núm. 8: “Boli dali golf”**Durada òptima:** 10’**Comencem a jugar:**

L’explicació d’aquest joc es troba en el joc núm.1 de la part principal de la sisena sessió de la Unitat Didàctica.

Joc núm. 9: “Cementiri mixt”**Durada òptima:** 10’

L’explicació d’aquest joc es troba en el joc núm.1 de la part principal de la quarta sessió de la Unitat Didàctica.

Comencem a jugar:

- **TORNADA A LA CALMA**

- Recollida de material 5’
- Higiene personal 5’

Activitat final: Anar caminant des del Parc de Jocs Tradicionals de Castelló a l’escola.

Durada òptima: 15’

Acomiadament: Es realitzarà una cloenda mitjançant un discurs d’agraïment a l’alumnat.

Durada òptima: 5’

AGRUPACIÓ: individual i grupal.

MATERIAL: cons xicotets de diferents colors, cordes menudes, sacs, sambori pintat al sòl, fitxes, xapes, boletes, 4 jocs de birles (2 de comercials i 2 de tradicionals), 7 i mig pintat al sòl, talons de sabata, pales, bolis, cercols, pilotes de goma escuma i pitrals.

Annex 4: Fotografies de l'alumnat de 4t curs d'Educació Primària realitzant els diferents jocs tradicionals de les sessions implementades dins de la UD "Juguem com els nostres avis i àvies".

FOTOGRAFIES SESSIÓ NÚM. 1

Joc escalfament:

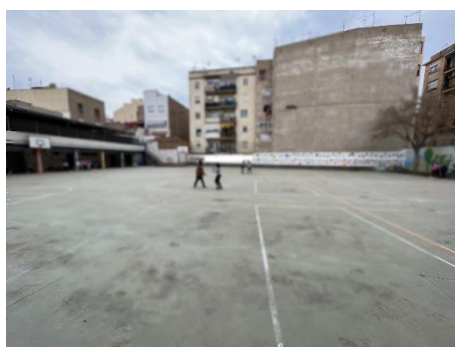
"Els 4 cantons"

Joc núm.1 part principal:

"Mocadoret nugat"

Joc núm.2 part principal:

"Pedra, paper o tisora motriu"

FOTOGRAFIES SESSIÓ NÚM. 2

Joc escalfament:

“Lladre de cues”

Joc núm.1 part principal:

“Sogatira mixta”

Joc núm.2 part principal:

“Cursa de sacs”

Joc núm.3 part principal:

“Saltar a la corda”

FOTOGRAFIES SESSIÓ NÚM. 3

Joc escalfament:

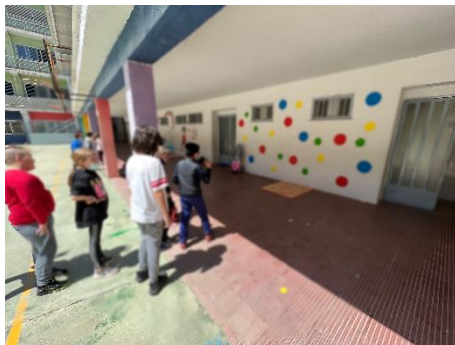
“Les àmfores mixtes”

Joc núm.1 part principal:

“Sambori”

Joc núm.2 part principal:

“7 i mig”

FOTOGRAFIES SESSIÓ NÚM. 4

Joc escalfament:

“Pica l’all”

Joc núm.1 part principal:

“Cementiri mixt”

FOTOGRAFIES SESSIÓ NÚM. 5

Joc escalfament:

“La cadena”

Joc núm.1 part principal:

“Birles reciclades”

Joc núm.2 part principal:

“Boletes”

Joc núm.3 part principal:

“Arrimaeta”

FOTOGRAFIES SESSIÓ NÚM. 6

Joc escalfament:

“Policies i lladres”

Joc núm.1 part principal:

“Boli dali golf”

FOTOGRAFIES SESSIÓ NÚM. 7

Joc escalfament:

“Pilota assegurada”

Joc núm.1 part principal:

“Pot-pot”

FOTOGRAFIES SESSIÓ NÚM. 8

Joc escalfament:

“Tres en ratlla motriu”

Joc núm.1 part principal:

“Amagatall”

Joc núm.2 part principal:

“Amagatall 2 equips” (variant)

**FOTOGRAFIES ACTIVITAT FINAL TROBADA JOCS:
PARC DELS JOCS TRADICIONALS DE CASTELLÓ**

Activitat d'escalfament:

Anar caminant des de l'escola al Parc de Jocs Tradicionals de Castelló.

Joc núm.1 part principal:

“Sogatira mixta”

Joc núm.2 part principal:

Cursa de sacs

Joc núm.3 part principal:

“Sambori”

Joc núm.4 part principal:

“Arrimaeta”

ESBARJO:

L'alumnat de 4t curs d'Educació Primària esmorzant, hidratant-se i descansant a l'ombra.

JOC LLIURE:

L'alumnat de 4t curs d'Educació Primària jugant espontàniament pel Parc de Jocs Tradicionals.

Joc núm.5 part principal:

“Boletes”

Joc núm.6 part principal:

“Birles tradicionals”

Joc núm.7 part principal:

“7 i mig”

Joc núm.8 part principal:

“Boli dali golf”

Joc núm.9 part principal:

“Cementiri mixt”

Activitat de tornada a la calma:

Anar caminant des del Parc de Jocs Tradicionals de Castelló a l'escola.

Acomiadament:

Discurs d'agraïment a l'alumnat en forma de cloenda.

Annex núm.5: Fotografies del material utilitzat per l'alumnat de 4t curs d'Educació Primària realitzant les sessions de jocs tradicionals implementades dins de la UD "Juguem com els nostres avis i àvies".

FOTOGRAFIA MATERIAL SESSIÓ NÚM. 1

Cons grans, mocadors de colors i rectangles delimitadors de plàstic de dos colors diferents.

FOTOGRAFIA MATERIAL SESSIÓ NÚM. 2

Corda gran, cordes menudes i sacs.

FOTOGRAFIA MATERIAL SESSIÓ NÚM. 3

Sambori pintat al sòl, 7 i mig fabricat amb materials reciclats, cons, fitxes, talons de sabata i pitrals.

FOTOGRAFIA MATERIAL SESSIÓ NÚM. 4

Pilotes de goma escuma, cons xicotets, cons grans i pitrals.

FOTOGRAFIA MATERIAL SESSIÓ NÚM. 5

Birles (ampolles de plàstic grans), birlots (ampolles de plàstic menudes), boletes, xapes i cons menuts.

FOTOGRAFIA MATERIAL SESSIÓ NÚM. 6

Pales, bolis, cercols, cons xicotets i pitrals de diferents colors.

FOTOGRAFIA MATERIAL SESSIÓ NÚM. 7

Cons grans, cons xicotets, pilotes de goma escuma i pilota desunflada.

FOTOGRAFIA MATERIAL SESSIÓ NÚM. 8

Cons grans i cons xicotets de diferents colors.

**FOTOGRAFIA MATERIAL ACTIVITAT FINAL TROBADA JOCS:
PARC DELS JOCS TRADICIONALS DE CASTELLÓ**

Cons xicotets de diferents colors, cordes menudes, sacs, sambori pintat al sòl, fitxes, xapes, boletes, 4 jocs de birles (2 de comercials i 2 de tradicionals), 7 i mig pintat al sòl, talons de sabata, pales, bolis, cercols, pilotes de goma escuma i pitrals.

